

K R O N İ K

ÜNİVERSİTEDE YÜZEYE ÇIKAN BUNALIM

Seha L. MERAY

«Bir garip dünya...» :

Üniversite öğrencilerinin boykot hareketlerini ve isteklerini değerlendiren Sayın Başbakan, şunları da söylemiştir :

«Dünya bir garip dünya oldu; belki garip dünya odu demek de doğru değil; dünya yeni ufuklara doğru giden bir dünya oldu. Bu dünyanın yeni ufuklara doğru ne kadar gittiğini, nereye varacağını, bunların nelere mal olacağını kestirmek güç. Ama gerçek şu ki, dünyada yeni görüşler, yeni fikirler, derinliğine bakılması lâzım gelen bir takım hâdiseler cereyan ediyor... Biz, dünyanın dışında değiliz.»

Sayın Başbakan, bu sözleriyle, olaylara yerinde bir teşhis koymuştur. Gerçekten, dünyanın yeni ufuklara doğru gittiğini, yeni görüşlerin, yeni fikirlerin, «derinliğine bakılması lâzım gelen» bir takım olayların ortaya çıktığını, politikamızla, Üniversite öğretim üyesi ve öğrencimizle, aydınlarımızla ve genel olarak bütün yurttaşlarımızla bilmemiz zorunludur. Türkiye'nin, kendisine özgü koşulları olsa bile bu «yeni olaylar dünyası» nın içinde bulunduğumuz da bir gerçektir.

Bu yüzden, Üniversitelerimizin sorunlarına bakarken, bu sorunların, Üniversiteyi çok aşan bir düzeyde yer aldığını göz önünde tutmamız gerekir. Ülkemizdeki Üniversite olaylarını böyle bir geniş açıdan «derinlemesine» değerlendirmek yerine bunları yalnız bir «yönetmelik değişikliği», «özerk Üniversitenin iç sorunları», «başka ülkelerdeki hareketlerin özentisi», «modaya kapılma», diye niteleyip küçümsesek; boykotçu öğrencileri tüm olarak «sınavdan kaçmakla», «kolay sınıf geçme fırsatçılığı aramakla» suçlamaya kalkarsak; ya da, sorumsuz bir genellemeyle, Üniversite öğretim üyelerini bencil çıkarlarından başka bir şey düşünmeyen kimseler gibi gösterme yollarına gidersek, hem sorunları anlamamış, hem

de - sorunlara doğru teşhis koyamadığımız için - gerekli ve gerçek çözüm yollarını bulamamış oluruz. Böyle bir tutumla olayları değerlendirme yoluna gidersek, yalnız kendi dar görüşlülüğümüzü ortaya koymuş oluruz.

«Garip dünya» nın olayları :

Gençlik ve öğrenci hareketleri hem Batı'nın kapitalist, hem de doğunun sosyalist ülkelerinde olmaktadır. Batı'daki gençlik hareketleri, her ülkenin özel koşullarıyla biçimlense de, aslında, gençlerin, çok ileri gitmiş, karmaşık, insanı teknolojik bir dev çıkar makinesinin değersiz, mikroskopik bir çarkı durumuna düşüren, kapitalist endüstri düzenine isyanıdır. Öte yandan, sosyalist ülkelerdeki ayaklanmalar, ekonomik yönden doyurulmuş olsa bile, sıkıcı bir bürokrasinin, her şeyi en iyi kendilerinin düşündüğünü söyleyen «parti ağaları» nın tutumuna karşı, kendi varlıklarını kabul ettirmek, yanlış da olsa, özgür ve «kendi kafalarıyla» düşünmek isteyen gençlerin ayaklanmasıdır. Başka bir deyimle, gençlerin, kapitalist ekonominin bugününü anlamsız gösteren yarınını da umutsuz kılan ekonomik ve sosyal düzenine karşı bir direnişiyle; sosyalist ekonominin, siyasal özgürlüğü tanımayan koşullarına, kurumlarına ve yöneticilerine karşı bir direnişi söz konusudur. Kapitalist ya da sosyalist ileri toplumlarda «düzen» e karşı çıkan gençlerin istekleri, bilinçsiz bir «makine - insan» haline getirilmek yerine, bilinçli bir «insancıl - insan» olma özleminden doğmaktadır.

Ekonomik yönden ilerlemiş Batı ve Doğu ülkelerinde gençler, Orwell'in 1984 toplumuna, Huxley'in Yeni Dünya'sına çok yaklaşıldığından kuşkulananmakta, bu gidişi durdurmak, daha sağlam, daha özgür daha «insanca» yönere çevirmek - hiç olmazsa bunu denemek - için çaba göstermektedirler.

«Az - gelişmiş ülkeler, Hele sizler, hele bizler...»

Bu anlattıklarımız Batı'lı ya da Doğu'lu, kapitalist ya da sosyalist, gelişmiş ülkelerde olanlardır. Başka bir deyimle, bunlar, adam başına düşen yıllık gelirleri 700 ile 3500 dolar arasında değişen ülkelerin sorunlarıdır. Bu ülkeler dışında, adam başına yıllık gelirleri 50 ile 700 dolar arasında değişen, bir takımına «geri kalmış» ya da «gelişmemiş» dememek için «az gelişmiş» ya da «gelişmekte olan» denilen öteki ülkeler, insanlığın büyük çoğunluğunu meydana getirmektedir. Bir yazar (Paul Hoffman), az - gelişmiş ülkelerin özelliklerini şöyle belirtmektedir :

«Az - gelişmiş bir ülke, niteliği yoksulluk olan bir ülkedir; kentlerinin sokaklarında dilenciler, köylerinde geçimlerini güçlkle çıkartmağa çalışan insanlar vardır... Az - gelişmiş bir ülke kendi fabrikalarından yoksun, genel olarak enerji ve aydınlatma kaynakları yeterli olmayan bir ülkedir. Kara yolları, demir yolları, kamu hizmetleri ve ulaşımı yetersizdir. Hastanelerinin ve yüksek öğrenim kurumlarının sayısı çok azdır. Halkının çoğunluğu okuma - yazma bilmez. Bu genel yoksulluğa karşı, toplumdan ayrı düşmüş varlık adaları, lüks içinde yaşayan küçücük bir azınlık vardır. Böyle bir ülkenin bankacılık sistemi gelişmemiştir; çoğu zaman neredeyse işkence yaparcasına kötü davranan tefecilerden ufak krediler elde edilmesi zorunludur. Az - gelişmiş bir ülkenin bir başka özelliği, öteki ülkelere ihracatının hemen hemen bütünüyle ham maddelerden, maden cevherlerinden, yiyeceklerden ve bunlara az sayıda eklenebilecek lüks el sanatları işlerinden oluşmasıdır. İhracata konu olan ham maddelerin topraktan çıkartılması ya da yetiştirilmesi genellikle yabancı şirketlerin elindedir.»

Bu tanıma şunlar da eklenebilir : Az - gelişmiş ülkelerin — gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında — yüksek doğum oranları olduğu gibi, kötü ya da yetersiz beslenme koşulları ve hastalıklar yüzünden, ölüm oranları da yüksektir. Siyasal ve ekonomik bakımdan önemli olan bir sonuç da, az - gelişmiş ülkelerde genç nüfus oranının çok yüksek, altmış yaşını aşmışlar oranının çok düşük olmasıdır. Öte yandan, döviz ve yatırım sermayesi elde etmek, bir - iki ham maddenin yurt dışına satılmasına bağlı olduğu için, milletlerarası piyasada bu maddelere ilişkin talep ve fiyat değişmelerine karşı, bu ülkeler her türlü korunmadan yoksundurlar. Sosyal açıdan, az - gelişmiş ülkelerde, çağdaş değer yargıları ve düşünce akımları ile, geleneksel değer yargılarının ve geçmiş - özleminin, yan yana, iç içe yaşadığı da görülmektedir.

Memleketimizin bu genel modele ne ölçüde yakın ya da uzak olduğunun tartışılmasını konunun uzmanlarına bırakarak, az - gelişmiş ya da gelişmekte olan bir ülke olduğumuzu kabul etmek zorundayız. Türkiye, özellikle Cumhuriyet'ten sonra, feodal bir toprak ve tarım düzeninden, milletlerarası kapitalist sistemin bir pazarı olmaktan, Orta Çağ'dan kalma kurum ve geleneklerden, değer yargılarından, ön - kanılardan kurtulma çabasına girişmiştir. Bu çaba ne kadar atılımlı, ne kadar başarılı olursa olsun, Türk toplumu, geçmişin ekonomik ve sosyal kurumlarının, büyük çıkar çevrelerinin, geleneklerinin, yargı değerlerinin bir ölçüde hâlâ canlı kaldığı, bunların ürünü olan birtakım baskı gruplarının geçmişe -

dönüş özlemini ya da bu düzeni değiştirmeme isteğini duyduğu bir toplum olarak görünmekte ve böyle bir toplumun bütün sorunlarını bağrında taşımaktadır.

Öte yandan, bu ekonomik ve sosyal düzenin siyasal amaçlarını, yapısını ve kurumlarını Atatürk devrimlerinden geri dönülmezlik temeli üzerine koyan 1961 Anayasamız ileri ölçüde demokratik bir topluma varma ülküsüyle, devlete çok önemli görevler yüklemektedir. Anayasamız, yurttaşlara siyasal, sosyal ve ekonomik temel haklar tanımış, sosyal adaleti ve fırsat eşitliğini gerçekleştirme özlemini vermiştir. Türkiye, 1961 den bu yana, seçim kampanyalarında ve her fırsatta, siyasal partilerin en geniş ölçüde «düzen» tartışmaları yaptıkları; dengesizliklerin, adaletsizliklerin ve yoksulluğun bir «kader» olmadığını devlet radyolarından bile haykırdıkları, yurttaşı «hakkını istemeğe» çağırdıkları bir ülke olmuştur. Bunun yanında, kütleleşme araçları, açık oturumlar ve -yayın tarihimizin en verimli ve en özgür dönemlerinden biri olan -1961 sonrasında yayınlanan kitaplar, dergiler ve yazılar, bu «hak isteme» bilincinin gelişmesine, yerleşmesine yol açmıştır.

Sorunların özü :

İşte böyle bir ortamda, Üniversiteli gençler (bilgili olmalarını, kişilik kazanmalarını, kendi başlarına düşünmelerini bir eğitim felsefesi olarak istediğimiz; çoğunlukla seçimlerde oy kullanma yaşına gelmiş; kurdukları dernek ve birlikleri, siyasal etkenliğini görerek, siyasal partilerin kendilerinden yana çekmek istedikleri Üniversiteli gençler), benimsememelerini sık sık söylediğimiz «neme lâzımcılık» davranışını reddederek, Üniversite eğitim ve öğretiminin sorunlarını dile getirmektedirler. Gençler, Üniversite içinde bugünlerini, Üniversiteden sonra da yarınlarını kaygı içinde düşündüklerini bu durumun düzeltilmesini istedikleri zaman, Üniversite yetkili organlarının, siyasal iktidarların ve kamu oyunun, hiç olmazsa anlayış göstermesi beklenir. Asıl önemli olan, bir anlayış gösterisinden öteye -az-gelişmiş bir ülkenin olanaklarının elverdiği ölçüde - bir «sorun -çözücü» davranış benimsemektir.

Şüphesiz, gençlerin dileklerini açıklayış tarzına, «düzensizlik için -düzensizlik»; kolay sınıf geçme fırsatçılığı; rektör, dekan ve öğretim üyesi tartaklama; zorbalık sayılacak yollar karışırsa, gençler, haklı isteklerini de gölgelemiş, lekelemiş olurlar. Bu yola gidenler, toplum içinde yalnızlıklarını bütün acılığı ile duyacaklardır. Gençlerin büyük çoğunluğunun bu yolda olmadığını görmek, olgun-

luklarına bir kanıt olduğu kadar, Üniversitenin bazı sorunlarının çözümlenmesine de katkıda bulunacak bir etkidir.

Öte yandan, Üniversite organları ve Üniversiteli gençler — gerekli yenileşmeye bir an önce gitme yollarını ararken — seviyesi düşük, gençleri yarına gereği gibi hazırlamaktan yoksun, fakat yalnız «kolay» bir öğretim ve sınav sistemini, sorunlarının çözümü olarak düşünülürse, hem kendilerine, hem Türk Üniversitelerine, hem de memleketin geleceğine yazık etmiş olurlar.

Önemli olan, gençlerin, gerçekten olumlu nitelikte bir şeyler öğrendiklerine, bu bilgileri Üniversiteden sonra kendileri için olduğu kadar memleket yararına da kullanabileceklerine, gördükleri Üniversite öğretimi yüzünden aç ya da işsiz kalmayacaklarına inanabimeleridir. Üniversite öğretimini beceremeyenlerin, bunun, kötü düzenlenmiş, eskimiş, niçin konduğu anlaşılmaz engeller yüzünden, ya da bir talih oyunu haline gelen sınav sisteminin sonucu olarak değil, fakat yalnız kendi yetersizliklerinden ya da tembelliklerinden olduğunu kabul etmelerini kolaylaştıracak bir Üniversite-içi düzen kurulması söz konusudur.

Her yıl, 50,000 den çok gencin Üniversite giriş sınavına koştuğu, çoğunun da Üniversiteye ya da istediği fakülteye giremediği bir ülkede, Üniversiteye girebilmiş genç, bunun yalnız bir «hak» değil, aynı zamanda bir «ayrıcalık», topluma karşı bir «sorumluluk» olduğunu da unutmamak, bu olanağı en kısa süre içinde ve en verimli biçimde kullanmak zorundadır. Üniversiteler ve siyasal iktidarlar da, Üniversiteli genci bu amaca en iyi götürececek yolları bütün güçlerini ve kaynaklarını kullanarak sağlamaya çalışmalıdırlar.

Böyle olunca, sorunların değerlendirilmesinde, «Bunlar özerk Üniversitenin kendi içinde olan sorunlarıdır; bunları da kendisi çözsün» demekle hiç bir şey çözümlenemez. Siyasal iktidarlarca, özerkliğinin yalnız bunalım günlerinde değil, her zaman göz önünde tutulmasını dilediğimiz Üniversitelerimizin bir takım sorunları ya da bunların kökleri, yalnız Üniversite içinde değil, aynı zamanda toplum içindedir. Başka bir deyimle, doğrudan Üniversiteyi ilgilendiren, Üniversitenin çözebileceği, çözmesi gereken, çözmekte geciktiği sorunlar olduğu kadar, Üniversiteyi aşan, çözümlenmesi devlete düşen sorunlar da vardır.

«Üniversite Reformu» mu, «Eğitim Reformu» mu? :

Üniversitelerin kısa süreli sorunları yanında, uzun süreli temel sorunları, genel eğitim sorunumuzun bir parçasından, bunun

Üniversite düzeyinde ortaya çıkmasından başka bir şey de değildir. Şimdiye kadar siyasal iktidarlar, genel eğitim içinde Üniversite sorununu şöyle anlar görünmüşlerdir: Her yıl, özellikle Ekim ve Kasım aylarında, Üniversite şehirlerimizde, bir fakülteye giremedikleri için gösteride bulunan lise mezunlarını, Üniversite çatısı altında, nerede olursa olsun, gündüz ya da gece öğretimi içinde, bir sınıfa sokabilmek; onlara, genel bütçeye fazla yük olmaksızın, ders verecek hocaları bulabilmek; öte yandan, daha çok siyasal baskılar (oy kaygısı) yüzünden, nereden bir istek gelirse orada, yani bir Üniversite açmağa kalkmak; bunun için bir bina yapmak ya da kiralamak; sonra... bu yeni Üniversitelere öğretim üyesi olarak kimleri, nereden bulabileceğini düşünmek.

«Gerçekçi» ya da «pramatik» sayılan bu tutum, üzümlere söylemek gerekir ki, bazı Üniversite çevrelerince de paylaşılmakta ve desteklenmektedir. Böylece, Üniversite görevlerini ve sorunlarını bütünüyle kavrayacak bir yaklaşım yerine, «ders verme» yi, neredeyse Üniversitenin tek sorunu ve tek görevi sayan bir anlayış, Üniversitenin çok-yönlü gerçek görevlerini ve sorumluluğunu yozlaştırmaktadır.

Bu yüzden ki, kısa süreli baskılar yapan birtakım sorunlar, kısa süreler için atlatılmış görünürken, aynı sorunların bir kaç yıl sonra, çok daha yoğun, çok daha dal-budak sarmış ve kalkınmamızı çok daha geciktirici olarak karşımıza çıkması şimdiden besenmiş olmaktadır: Yetersiz eğitim görmüş, ya da çalışma alanı olmayan kollarda Üniversiteyi bitirmiş işsiz-aydınların çığ gibi büyümesi. Bazı fakültelerde boykotçu öğrencilerin «iş» ve «ekmek» istediklerini açıklamaları, çeşitli Bakanlıkların yapacakları atamalarda bu fakültelerin mezunlarına öncelik tanınmasını, öte yandan da bu fakülteleere alınacak yeni öğrencilerin sayısının kısıtlanmasını istemeleri, yukarıda belirttiğimiz tutum ve uygulamanın kaçınılmaz, şimdiden başgösteren sonuçlarıdır.

Aslında, genel bir iş-gücü ve eğitim plânlaması içinde, Üniversite sorunlarını, Ünivresiteden önceki öğretim basamaklarında çözümlenmeye başlamak gerekir. Liselerden çıkanların -bugünkü atom, elektronik ve uzay çağında- yurdumuzun az-gelişmişlikten kurtulma sorunlarını karşılamaya uygunluk değeri tartışmaya çok açık bir «genel kültür» eğitimi edinmiş olmaları istendiği ve bu yeterli sayıldığı sürece, Üniversitelerimizin sorunları da, tüm eğitim sorunumuzun bir parçası olarak, büyük ölçüde çözümsüz kalacak, heride daha karmaşık ve daha güç çözümlenir bir nitelik alacaktır.

Teknik öğretime öncelik verme zorunluluğu :

Kalkınma çabası içinde bulunan öteki ülkeler gibi, yurdumuzda da, önemli eğitim sorunu, teknik alanların her basamağına, bilgili kafalar, becerikli kollar yetiştirmektir. Bu da yalnız Üniversiteden çıkacaklarla değil, tarım, sağlık, ve genel olarak teknik alanlarında, orta kademe teknik uzmanları çok sayıda yetiştirmekle sağlanabilir. Gençlerin teknik alanlara yalnız istekle yönelmeleri yeterli değildir; aynı zamanda, bu alanlara gereken biçimde ve nitelikte hazırlanmış olmaları için, ilk okul, ortaokul ve lise programlarını, bu okullardaki öğretim sistemini yeni baştan değerlendirmek, matematik ve fen derslerine özel bir ağırlık ve önem vermek gerekir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde de belirtildiği gibi, yüksek öğretimin «liyakatlerine göre» herkese tam eşitlik içinde açık olmasını sağlarken, yurdun her tarafındaki kabiliyetli gençlere kendilerini yetiştirme yollarını açan, çok sayıda ve ihtiyaçları gerçekten karşılayacak ölçüde «Devlet Bursları» ve «Parasız Yatılılık» olanaklarının sağlanmasını gerçekleştirmek zorunluluğu vardır. Öğretim basamakları içinde birinden yükseğine geçebilme yolu kapanmamış bir düzende, yurdun büyük ihtiyaç duyduğu onbinlerce gencin teknik alanlar için uzmanlaşması belki ancak böyle bir yoldan gerçekleştirilebilir.

Üniversite - öncesi dönemde, eğitimi böyle bir yaklaşımla ele alırken, çok önemli bir sorun, özellikle ilk ve orta öğretimde, öğretmenlerin — nitelikçe çağımızın bilgi ve eğitim gereklerine uygun, sayıca yurt ve kalkınma ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde — yetiştirilmeleridir. Bunu yaparken, aynı zamanda, hatta her şeyden önce, şimdi görev başındaki öğretmenlerin güven içinde çalışmalarını sağlamak, onları çeşitli çevrelerin politik oyunlarına ve baskılarına kurban etmemek, kişiliklerini ve haklarını tanımak, geçim koşullarını düzeltmek ve kendilerini geliştirme yollarını açmak, siyasal iktidarların başta gelen görevlerinden sayılmaktadır.

Böylece, Üniversite sorunlarını düşünürken, yurdun her köşesinde öğretmen okullarının, tarım, sağlık ve teknik okullarının, bir plân içinde ve hızla artan sayılarda açılmasına öncelik vermek zorunludur. Başka bir deyimle, «Her ilde bir İmam - Hatip Okulu» stratejisi yerine, «Her ilde en az bir öğretmen okulu, sağlık okulu, tarım okulu, teknik okul» stratejisinin benimsenmesi gerekmektedir.

Bu yapılmazsa, bugün, ilk okulu bitirebilen çocuklarımızın pek çoğu orta öğretime, teknik öğretime gidemezken; bir açık kapı bu-

arak, sayıları hızla artırılan İmamı - Hatip okullarına yönelmek zorunda kalırken; ya da nereye götüreceği belirsiz bir genel kültür eğitimi izlemek yolunu tutarken, Üniversitelerimiz de, nasıl alıp nereye koyacaklarını, nasıl ve kimlerle eğiteceklerini kara kara düşünmek zorunda oldukları, lise mezunlarının baskısından kurtulamayacaklardır. Bunlara, yurdun çeşitli köşelerindeki liselerin bazılarında, öğretmen eksikliği yüzünden önemli dersleri ya hiç, ya da yeterli olarak görmeden «lise diploması» almış binlerce gencin ve ailelerinin haklı feryatları da eklenecektir. Bu arada, öğretim gibi yüce bir uğrayışı, her şeyden önce bir «kâr » ve «bilânço» konusu olarak gören özel yüksek okullar da, şüphesiz gittikçe yaygınlaşan ve «verimli» olan «yeni yatırım alanları» bulacaklardır.

Böyle olunca, Üniversitelerimizin sorunlarının çözümünde bir an önce alınması ve uygulanması gereken kısa süreli tedbirler yanında, uzun süreli sorunların çözümlenmesi, genel bir iş - gücü ve eğitim plânlamasında düğümlenmiş olmaktadır. Ancak böyle geniş çaplı, çok yönlü, yurttaşların tümünü gerçekten göz önünde tutan ve memleketin yarınına dönük bir eğitim anlayışı, genel eğitiminizin ve gerçek kalkınmamızın olduğu kadar, Üniversitelerimizin de uzun süreli sorunlarının çözümünü sağlayabilecektir.

Bunun için de, kalkınma çabasının plânlamasında, eğitimin yeri ve önemi bakımından bir temel ilkenin benimsenmesi gerekmektedir. Nasıl, Türkiye'nin bir bölgesinin kalkındırılması amacıyla, sulama, aydınlatma ve enerji ihtiyacını karşılamak üzere, Keban Barajına 3 - 4 milyar liralık bir yatırım yapmak, birkaç yıllık bütçe dönemleri açısından çok, fakat 30 - 40 yıllık bir gelecek bakımından «rasyonel ve zorunlu» ise, eğitimin her kademesine harcanacak paralar da, bütçe dönemleri bakımından bir süre çok görülse bile, 30 - 40 yıllık gelecek bakımından, bir alt - yapı yatırımı olarak, «en rasyonel ve öncelikle zorunlu» bir gider sayılmak gerekir.

Gelişmiş ülkelerle az - gelişmiş ülkeler arasındaki uçurumun her gün biraz daha açıldığı, biraz daha derinleştiği günümüzde, her alanda kalkınmamızın temel direği olan böyle bir yola bir an önce yönelmek, özür kaldırmaz bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yolun tutulması, aynı zamanda, Üniversitelerimizin bugün karşılaşmakta oldukları sorunlardan pek çoğunun - daha Üniversite düzeyine ulaşmadan - çözümlenmesini de sağlayacaktır.

Üniversite sorunlarına genel bakış :

Türk ulusunun gözünde, dün olduğu gibi bugün de, «bilim adamlığı», «öğretmenlik», üstün ve saygı değer bir yeri olan bir

uğraşdır. Buna karşılık, bu sıfatı taşıyanların da birtakım özel değerlerle donatılmış, herkesten farklı, bilgili, dürüst, görevine içten bağlı ve medenî cesaret sahibi olması beklenmektedir. Üzülecek söylemek gerekir ki, son yıllarda bu güven ve üstün değer yargısı, Üniversite öğretim üyelerine ilişkin olarak, haklı-haksız çeşitli nedenlerle, gerek kamu oyunda, gerek basında, gerekse Üniversite öğrencileri arasında tartışma konusu olmağa başlamıştır.

Basında birtakım yazılar ve boykot yapan öğrencilerin bildiri-leri, Üniversitelerin, genellikle eskimiş, köhneleşmiş olduğunu, öğretim üyelerinin yalnız kişisel çıkarlar ardından koştuklarını, derslere gelmediklerini, sınavları gerekli özenle yapmadıklarını, Üniversite-dışı kazanç getiren işlere kendilerini vermiş olduklarını, ders kitaplarının ve teksirlerin çok aşırı fiatlarla satıldığını, aynı öğretim üyelerinin özel yüksek okullardaki tutumlarıyla Üniversite-deki tutumları arasında farklar bulunduğunu, yurt-dışı gezilerde vakit geçirdiklerini belirtmekte, Üniversite öğretim üyelerini kıyasıya suçlamaktadır.

Gençler ayrıca, kendi yaşayış güçlüklerini, barınma ve geçim dertlerini dile getirmektedirler. Bundan başka, kalabalık sınıflardan, yetersiz çalışma olanaklarından, öğretim üyelerinin kendileriyle ilgili kurmamasından yakınmaktadırlar. Öte yandan, gördükleri öğrenimin, kendilerini toplum içinde «boşluğa», «işsizliğe» götüreceğinden de kaygılanmaktadırlar; toplum yöneticilerinden kendileri için çalışma alanları açılmasını istemektedirler. Gençler, geciktirilemez bir konu olarak, fakültelerdeki yönetmeliklerden yakınmakta, anlamsız, ya da günün koşullarına uymayan hükümlerin değiştirilmesini, devam, yoklama, vize, sınav hakkı, belge konularında «gevşetmeler» yapılmasını istemektedirler.

Hemen söylemek gerekir ki gençlerin bir takım istekleri Üniversiteyi aşmaktadır. Bir takım sosyal sorunların çözümlenmesine çaba göstererek, toplumu çağdaş, dengeli, sosyal adaletin ve fırsat eşitliğinin çok büyük ölçüde gerçekleştirildiği bir düzeye ulaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, siyasal iktidarların sorumluluk ve yetki alanına girmektedir. Siyasal iktidarlar bu sorunları çözecek tedbirleri aldığı ölçüde ve uyguladığı sürece, Üniversite gençliğinin sorunlarının çözümlenmesi de kolaylaşmış olacaktır. Bu yapılmazsa, kısa süreli «pragmatik» davranışlarla uzun süreli sorunlar çözümlenmeğe kalkışılırsa, sorunlar -şimdiye kadar olduğu gibi- birikerek, sertleşerek, karmaşık bir nitelik alarak büyük bunalımlara yol açabilir.

Üniversitenin doğrudan yetki alanına girmemekle birlikte, haklı öğrenci isteklerinin siyasal iktidara duyurulmasında, bunları yetkili devlet organları katında desteklenmesinde oynayacakları önemli rolleri de vardır. Öğrenci yurtları ve burslar sorunu bunun birer örneğidir. Bu konularda son yetki ve sorumluluk, siyasal bir karar alma bakımından olduğu kadar, harcamaları da göze alma bakımından, siyasal iktidarlarındır.

Üniversiteler, mezunlarına çalışma alanları bulunmasını ya da açılmasını sağlayacak durumda da değildirler. Bir iş - gücü ve eğitim plânlaması gereği gibi yapılmadıkça ve bu plân — siyasal nedenlerle sapmalara gidilmeden — uygulanmadıkça, fakülteler, gelecek yılların iş - gücü ihtiyaçlarını karşılamak için ne sayıda yeni öğrenci alacaklarını — ya da kontenjanlarını ne ölçüde kısmak zorunda olduklarını — bilimsel verilere dayanarak saptamak olanağından yoksundurlar.

Yukarıda üzerinde önemle durduğumuz, çok - yönlü bir iş - gücü ve eğitim plânlaması, bu sorunlarla birlikte, Üniversitelerin bugün karşılaştıkları başka sorunların da çözülmesine katkıda bulunacaktır.

Ölçülü ve gerçeğe saygılı olma zorunluluğu :

Üniversite öğretim üyelerine karşı, bugün, çeşitli kaynaklardan gelen suçlamaların, yermelerin ne ölçüde gerçeğe uygun olduğunu sormak, herkesten önce, Üniversitelerin yetkili organlarına, Üniversite mesleğini seçmiş olan her öğretim üyesine ve yardımcısına düşen bir sorumluluk ve haktır. Bu suçlamalar ve yermeler arasında haklıları varsa, bunları öne sürenleri suçlamak, küçümsemek, bunlara aldırımmamakla hiç bir şey çözümlenmiş olmaz. Üniversitelerimiz haklı eleştirmeleri benimsemek, bu yermelere yol açan nedenleri düzeltmek zorundadırlar. Bu yapılmazsa, yalnız «suçlu» davrandıkları söylenenler değil, hepimiz, susmakla suçu paylaşmış duruma düşmekteyiz.

Bu çeşit suçlamalar sağlam temellere dayanmıyorsa, ya da bu suçlamaların hepimize bulaştırılmasını istemiyorsak, kendilerini Üniversiteye vermiş haysiyetli öğretim üyeleri olarak, uygun bulmadığımız, Üniversite öğretim üyeliğine kayıştıramıyacağımız bu davranışlara karşı çıkmamız gerekir. Böyle davranmağı yasalar ve toplum bizden beklediği kadar, böyle bir davranış hepimizin en doğal ve en şerefli «meşru savunma» hakkımızdır.

Böyle olunca, Üniversiteyi ve Üniversite öğretim üyelerini, insafsız bir sorumsuzluk duygusu içinde toptan suçlama yollarına gidenlere, bunu ya birtakım siyasal amaçlarla, ya da hâlâ alamadıkları bir hınç ve kin yüzünden yapanlara karşı, gereksiz alçak gönüllülük yollarına sapmadan, ya da yersiz bir suçluluk kompleksine kapılmadan, Üniversitenin yetkili organları - bilim adamlarına pek yakışmaz bir övünme sayılsa da - seslerini yükseltmelidirler : Pek çok kusurları olsa bile, Üniversitelerimiz, şimdiye kadar, en güç ve dar koşullar altında, uzun yıllardır, bilim ve öğretim yolunda, gerçekten övünülecek hizmetleri şerefle yerine getirmişlerdir. Bugün de böyle bir hizmet anlayışı içindedirler.

Ne var ki, toptan ve insafsız suçlama haksızlığına karşı, toptan ve gözü kapalı bir övünme de - gerçeğe çok daha yakın olsa bile - gerçeği tam ve doğru yansıtmaktan uzak kalacaktır. Bu yüzden, her şeyden önce, suçlama ve övünme yollu genellemelerden kaçınmak, somut aksaklıklar, dertler ve bunları düzeltme ya da ortadan kaldırma yolları üzerinde soğuk kanlılık ve ağır başlılıkla durmak, gerçekçi ve dürüst bir tutum olacaktır.

Üniversitenin iç - düzen sorunları :

Şüphesiz, bugün Üniversitelerimizin önemli iç düzen sorunları vardır. Kürsü içi ilişkilerin, profesör, doçent ve asistan kategorilerinde bulunanların görev, yetki ve sorumluluklarının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. «Kıdem» temeli ve kıstası yerine, «kişisel değer» anlayışının ne yoldan daha geniş uygulayabileceğimizi; doçentlerin profesörlüğe yükselmelerinde yalnız bilimsel ölçülere nasıl daha çok ağırlık verdireceğimizi, bu konuya ilişkin olarak «kadrosuzluk» gibi engelleri objektif ölçülerle nasıl ortadan kaldırayabileceğimizi; kürsü mensupları arasında kişiliğe daha saygılı ve özgürlüğü daha çok sağlayacak bir düzen nasıl kurabileceğimizi; değerli gençlerin daha çok sayıda asistanlığa istekli çıkmalarını, asistanların kendilerini geliştirmeleri için gerekli olanakları nasıl gerçekleştirebileceğimizi; doktorasını vermiş asistanlardan ders verme ve araştırmalarda bulunma konularında daha iyi nasıl yararlanabileceğimizi; asistanların ve öğrencilerin, kendilerini ve genel eğitimi ilgilendiren konularda, görüşlerini nasıl daha iyi alabileceğimizi, Üniversite yönetimine bugünkünden daha geniş ölçüde katılmalarını nasıl sağlayabileceğimizi; «ders verme» yanında, Üniversitelerin ana görevlerinden olan «araştırma» görevinin daha iyi yapılması için nelerin gerekli olduğunu çok ciddî düşünme-

miz ve bütün bu sorunlara - ve başkalarına - bir an önce olumlu çözümler bulabilmemiz gerekmektedir.

Öte yandan, Hacettepe Üniversite ile Orta Doğu Teknik Üniversitesinin, bütçelerinin düzenlenmesi, ödeneklerin kullanılması, gerekli yönetim işlemlerinin yürütülmesi bakımından yararlandıkları özerkliğe, kolaylıklara, ve esnekliğe öteki Üniversitelerimizin de bir an önce kavuşturulmaları zorunludur.

Bütün bu konularda öne sürülen çeşitli teklifleri ve alternatifleri, gecikmeden — tutucu, geleneksel, özgürlüğü daraltıcı olmayan bir davranışla — incelemek ve bir an önce olumlu sonuçlara varmak, Üniversitelerimizin bugünü için olduğu kadar, geleceği bakımından da en hayati sorunlardır.

Bundan başka, ders programları, sınav yönetmelikleri, fakültelerin ve Üniversitelerin yetkili organlarınca - öğrenci istekleri olsa da, olmasa da - ele alınmalı, gerçekten köhneleşmiş, anlamsız güçlükler yaratan, geri bir anlayışın ürünü olan hükümler varsa, bunlar ayıklanmalıdır. Bunu yaparken tek kaygımız, hem öğrencilerimize hem de memleketin yarınına karşı yükümlü olduğumuz «seviyeli öğretim» ölçüsünden yersiz fedakârlıklara gitmemek, gençlere ve memleketimizin geleceğin gerçekten yararlı konuların öğretilmesini ve öğretilenlerin de, şaşkırtmaca ya da işkence olmayan bir sınav düzeni içinde denetlenmesini sağlamak ve istemek olmalıdır.

Bildiğimiz bir örnek olarak, Siyasal Bilgiler Fakültesi iki yıl önce, bu yola yeniden gitmiş, on yıl önce değiştirilen programını - ders konusu ve kapsamı bakımından - yeniden gözden geçirmiş, eski programında % 60 a yakın yenileştirme yapmıştır. Ayrıca ders ve sınav yönetmelikleri, öğrencilerin de görüşleri alınarak değiştirilmiş ve olumlu bir yönde geliştirilmiştir.

Tam - gün çalışma :

Üniversite Kanununun uygulamada en çok aksayan, Üniversite içinde olduğu kadar dışında da en çok yakınılan yönlerinden birisi, öğretim üyelerine, haftada 10 saati geçmemek ve Üniversite Tazminatından vazgeçmek şartıyla, Üniversite dışında, uzmanlıklarıyla ilgili bir işte çalışma yolunu açık tutan hükümdür.

Yapılan bir araştırmaya göre, Üniversite öğretim üyelerinin (profesör ve doçentlerin) % 40 ı, Üniversite - dışı işlerde çalışmak-

tadır. Bazı fakülteler bakımından (örneğin Tıp, Hukuk, İktisat, Eczacılık, Dişçilik, Mimarlık ve İnşaat Mühendisliği) bu oran % 60 a yükselmektedir. Dışarda çalışan öğretim üyeleri arasında, Üniversite - içi görevlerini de hakkıyla yerine getirme çabasında olanlar bulunmakla birlikte, Kanunun bu hükmünü «Üniversite içinde 10 saatten çok çalışmama» biçiminde yorumlayıp uygulayanlar da az değildir. Şu bir gerçektir ki, bu hüküm, ve bunun uygulamada aldığı biçim, Üniversitelerimizin bütün çalışmalarını çok olumsuz olarak etkilemektedir.

Şüphesiz, Üniversite öğretim üyelerine ve yardımcılara verilen maaş ve tazminatların düşüklüğü - hele O. D. T. Ü. ile Hacettepe Üniversitesiyle karşılaştırıldığında, çok büyük ölçüde düşüklüğü - Üniversite dışına bu «kaçış»ın ana nedenidir. Üniversitelerimiz, bu iki «yeni» Üniversitedekine benzer ücretlerin tam - gün çalışanlara verilmesini öngören tasarıları Hükümete sunmuşlardır. Ne zaman ve nasıl bir sonuç alınacağı, ara sıra dolaşan söylentiler dışında, belli değildir.

Öğretim üyelerinin ve yardımcılarının çoğunluğunda, yeterli ücretler sağlandığı takdirde, tam - gün çalışma özleminin gerçekleşmesini görme umudu kuvvetli olarak yaşamaktadır. Tıp fakültelerinin bu yola gidebileceklerini, Hacettepe Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi göstermiştir. Teknik Üniversitelerin tam - gün çalışma düzeni benimseyebileceğine en iyi örnek O. D. T. Ü.'dir. Hukuk fakültelerimiz, tam - gün çalışma konusuna direnişte gittikçe gömüldükleri yalnızlıktan - öne sürdükleri oldukça haklı gerekçeleri de karşılayacak bir çözüm yolu bularak - tam-gün çalışmayı benimsemekle kurtulabileceklerdir. Hukuk fakültelerinde birçok profesör, doçent ve asistan arkadaşlarımızın tam-gün çalışmadan yana olduklarını da bilmekteyiz.

Yeterli ücret sağlandığı takdirde, tam-gün çalışma düzenine girmek istemeyenlerden ve Üniversite dışındaki «özel» işlerini bırakmayı düşünmeyenlerden, bu «özel» işleriyle, «Üniversite işi» arasında bir seçim yapmaları haklı olarak istenebilir. Bu yolu seçeceklerin, gerçekten değerli hizmetlerinden ve katkılarından Üniversiteyi yoksun bırakmamak için, Üniversite gerekli görürse ve onlar da isterlerse, konferansçı ya da araştırmacı olarak, ayrı bir statü içinde, ders vermeleri ya da araştırmalara katılmaları da sağlanabilir.

Kalabalık sınıflar :

Kalabalık sınıflar konusu, hem bir eğitim sistemi anlayışı, hem de olanakların sağlanabilmesi sorunudur. Küçük sınıfa gitmek için, iki yol görünmektedir : Ya öğrenci sayısına göre öğretim üyesi bulunması gerekecektir; ya da öğretim üyesi sayısına göre öğrenci alınacaktır. Küçük sınıf sistemini benimsemiş olan O. D. T. Ü. ile Hacettepe Üniversitesi, daha çok, öğretim üyesi sayısına göre öğrenci alma yoluna gitmektedirler. Bunu yapabildikleri ölçüde de, küçük sınıf anlayışından fedakârlıkta bulunmamaktadırlar.

Öteki Üniversitelerimizde, küçük sınıf sistemine gitmeyi sağlayacak ölçüde öğretim üyesi genellikle olmadığı gibi, Üniversite-dışında çalışabilme yolu, mevcut öğretim üyesi potansiyelini de rasyonel bir yoldan kullanma olanağını kısıtlamaktadır. İki «yeni» Üniversitemiz, öteki Üniversitelerimizdeki öğretim üyelerini de kullanabilirken, bu Üniversitelerimizdeki öğretim üyeleri onlara ya da özel yüksek okullara da gitmektedir. Üstelik, iki «yeni» Üniversitemizden farklı olarak, doktor asistanları ders vermekle görevlendirmeyi Üniversiteler Kanunu yasaklamaktadır. Şu var ki, Üniversitelerimiz, doktor asistanlarını, ayrı bir statü olan, «öğretim görevlisi» olarak kullanmayı da pek denememişlerdir.

Bu konunun da uzun süreli çözüm yolu, yukarıda belirttiğimiz, iş - gücü ve eğitim plânlamasının yapılması ve uygulanmasıdır. Bu arada Üniversitelerimizin de yapabilecekleri vardır : İlk adım olarak, küçük sınıf sistemini istemek ve bu yola yönelmek. Bir yandan, ilerisi için öğretim üyeleri yetiştirmek amacıyla, çok sayıda asistanlık kadroları almak (bu kadroları siyasal iktidarın vermesi ve asistanlığı çekici kılacak maaş düzeyini kabul etmesi de gereklidir), öte yandan da, bir an önce tam - gün çalışma düzenine girmek gerekmektedir. Küçük sınıf sisteminin uygulanabilmesi için, bunlardan başka, siyasal iktidarın, bir çok fakültede yeni inşaat, bina, laboratuvar, atelye, malzeme ihtiyaçlarını karşılayacak ödenekler vermesi de gerekecektir.

Öyle sınıyoruz ki, tam - gün çalışma ve küçük sınıf sisteminin kabulü, bugün boykotçu öğrencilerin de yakındığı aksaklıklardan çoğunu, büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Öğretim üyeleri, derslerinde adsız bir kalabalık yerine, yakından tanıdıkları, çalışmalarını izledikleri öğrenciler bulacaklardır. Ders içinde ve dışında çok daha yakın ilişkiler kurulabilecektir. Yönetmeliklerin değiştirilmesi konusunda sınavlara ilişkin isteklerin bir çoğu, küçük sınıf sistemi içinde, kendiliğinden çözümlenecektir. Küçük sınıfta öğretim

üyeleri, konularını daha iyi açıklayabilecek, öğrencilerle tartışabilecek, onlara ödevler verebilecek, sık sık yoklamalar yapabilecektir; böylece öğrenciler yıl boyunca hazırlanma olanağına kavuşacaklardır. Yıl sonu sınavları, eleme, baraj, vize, Şubat hakkı gibi konular, bugünkü niteliğini ve önemini de yitirecektir.

«Kitap ticareti» :

Boykotçu öğrenciler kadar, kamu oyunun da yakınıp durduğu bir konu, kimi öğretim üyelerinin yaptığı söylenen «kitap ticareti»dir. Bununla anlatılmak istenen, ders kitaplarının ve teksirlerin zamanında yayınlanmaması, yayınlananların da çok aşırı fiyatlarla öğrencilere satılmasıdır.

Kanımızca, öğretim gibi yüce bir kamu görevini devlet Üniversitelerinde yapanların böyle bir yola gitmeleri, şüphesiz uygun görülemez. Ancak, bu konunun söylendiği kadar yaygın olup olmadığını da incelemek gerekir. Bildiğimiz kadarı, Siyasal Bilgiler Fakültesinde böyle bir sorun söz konusu değildir. Genel olarak ders kitapları ve teksirler Fakültece yayınlanmakta, bunlara Yayın Yönetmeliğinin esasları uyarınca teklif hakkı verilmekte - neden bilinmez, teksir notu yazanlara telif hakkı da verilmemektedir -, kitabın ya da teksirin fiyatı, maliyet tutarı üzerinden hesaplanmakta, ayrıca öğrencilere indirimli satış yapılmaktadır. Bu yoldan yapılan ikinci ya da sonraki baskılar, telif hakkı azaldığı için, daha da ucuza satılmaktadır. Öğretim üyelerinin kendi hesaplarına bastırdıkları bir-iki kitap da, genel olarak, Fakülte yayınlarının fiyatını pek aşmamaktadır.

Ne ölçüde olursa olsun, «kitap ticareti» nin durdurulmasında en köklü tedbir, ders kitabı niteliğinde sayılan bütün yayınların (teksirleri de kapsamak üzere) fakültelerce yapılmasıdır. Bu gibi ders malzemesi öğrencilere indirimli satılmalıdır. Üniversiteye düşen, bu sistemi temel ilke olarak benimsemek, siyasal iktidarlara düşen de, baskı, kâğıt ve telif hakkı giderlerini karşılayacak ve indirimleri kapatacak gerekli ödenekleri vermektir. Öte yandan, tam-gün çalışma düzeninin kabul edilmesiyle, öğretim üyelerinin ders kitaplarını ya da teksirlerini hazırlama ve vaktinde yetiştirme sorunu da büyük ölçüde çözümlenme yoluna girmiş olacaktır.

Burada şunu da belirtmekten kendimizi alamayacağız : Yayınlanan kitaplar ve araştırmalara ilişkin olarak- belki de gerilimli ve bunalımlı günlerin yarattığı bir atılımla, ya da tüm bilgisizlik yüzünden- bunların hepsini değersiz, tümünün aktarma ya da kopye gi-

gi göstermekten kaçınmak, Türk bilimine olduğu kadar, bilimsel araştırmalara dayanarak çok değeri yayınlar yapan meslekdaşlarımıza da haksızlık etmemek, sanırım, ki, yerinde ve ölçülü bir davranış olur. Öte yandan, gerçekten «aktarma» ya da «kopye» yapanlar varsa, bunlar hakkında, yasaların koyduğundan daha ağır hükümü, hem meslekdaşları, hem öğrencileri, hem de kamu oyu vermesini bilir. Şu var ki, bu gibi söylentiler üzerinde - temelsiz oldukları önceden bilinse bile - Üniversite ve fakülteler yetkili organları titizlikle durmalıdırlar.

Yurt - dışına çıkmak :

Kamu oyunda ve boykotçu öğrencilerin yermeleri arasında önemli bir konu da, öğretim üyelerinin yurt dışına gitmeleridir. Bu konuyu da gerçek ölçüleri içinde ele almak gerekir. Öğretim üyesi, göreviyle ilgili olarak, özellikle iki amaçla yurt dışına gitmektedir : Ya az - çok uzun bir süre için, görgüsünü, bilgisini yerinde incelemelerle genişletmek, araştırmalarını daha bol ve ilk elden kaynaklardan yapabilmek üzere; ya da, genellikle kısa süreler için, çalışma alanı ile ilgili milletlerarası toplantılara katılmak üzere.

Bu iki yolla yurt dışına çıkışların, özellikle az - gelişmiş ülkelere öğretim üyeleri bakımından gerçek bir değeri ve önemi olduğu söz götürmez. Öte yandan, milletlerarası bilimsel toplantılara katılmak, bilimsel konularda bildiriler hazırlamak, tartışmalara katılmak, öğretim üyeliği görevinin kaçınılmaz - ve kaçınılmaması gereken - bir yönüdür. Bu gibi toplantılara öteki ülkelerden gelenler de başka Üniversitelerin öğretim üyeleri, ya da o konuların uzmanlarıdır.

Bu söylediklerimiz bize ne kadar yerinde görünmekteyse, yurt dışına gitme konusunda aksamalar olduğu da öylesine doğru, bunları belirtmek de öylesine yerindedir. Bu gibi toplantılarda - özellikle sınav ve doçentlik jürilerinin toplanma dönemlerinde - genel olarak hep aynı kişilerin gitmesi, Üniversite içinde de bir yakınma konusudur. Bu toplantılara katılanların neler söylediği, ne verim aldığı, bunun öğretime ve araştırmalara ne getirdiği, çoğu zaman, yalnız katılanın bildiği bir «sır» olarak kalmaktadır. Böyle davrananlar yanında, toplantılara bilimsel bildirilerle katılanlar, tartışmalarda yer alanlar, dönüşlerinde rapor, makale ve konferanslarla, toplantılarda edindiklerini yayanlar hiç de az değildir.

Şüphesiz, Üniversitelerin yetkili kurulları, yurt dışına gitmelere izin verirken, belirli kıstaslar uygulamalı, gideceklerin seçimi-

ni ve denetimini çok daha büyük bir titizlikle yapmaları, toplantılara hep aynı kişilerin değil, katkıda bulunacak, bilimsel görüşlerini ve çevresini genişletmek isteyecek başka üyelerin de - özellikle doçent ve asistanların da - katılmasını sağlamalıdır.

Bundan da önemli bir sorun, asistanların, lisans - sonrası öğrenimlerini tamamlamalarına yetecek süreler için, gerekli malî kaynaklar da sağlanarak, yurt dışında büyük bilim ve araştırma kurumlarına gönderilmeleridir. Üniversitelerimizde bu yoldan çok geniş olmadığını, gittikçe de daraldığını görmek ayrı bir üzüntü kaynağıdır. Üniversitelerin yetkili organları bu çok önemli sorunu siyasal iktidarlara anlatabilmeli, gerekli ödeneklerin ayrımını sağlamaya çalışmalıdırlar.

Sonuç :

Gerçek şudur ki, Üniversitelerimizin, çalışmalarını, işlemlerini, gelişmelerini - şüphesiz aynı zamanda öğretim üyelerini ve öğrencileri - çok yakından ilgilendiren çeşitli sorunları vardır.

Öğrencilerin dile getirdikleri sorunlardan bir kısmı Üniversitenin yetkilerini, olanaklarını aşmakta, doğrudan doğruya siyasal iktidarlara yönelmektedir. Bir kısım sorunlarının çözümlenmesinde, Üniversiteler, bunları yetkili devlet kurumlarına duyurarak yardımcı olabilirler. Öğrenci yurtları, bursların artırılması, mezunlara iş alanları bulunması ya da açılması gibi.

Gençlerin, Üniversitenin iç düzeni ile ilgili sorunları üzerinde Üniversite ve fakülte yetkili organları önemle durmalıdırlar. Küçük sınıf sisteminin benimsenmesi, bunu uygulama yollarının aranması, gerekli ve yeterli bir ücret rejimiyle tam - gün çalışma düzeninin kabulü, ders kitapları sorununun çözümlenmesi, öğretim üyelerinin derslere ve sınavlara yükümlü oldukları ilgiyi göstermeleri, asistanların ve öğrencilerin Üniversite yönetimine katılmaları.. gibi. Üniversiteler bu sorunların çözümünde gerekli ödenek isteklerini siyasal iktidarlara sunmakla da görevlidirler. Bu istekleri kabul edip etmemek, siyasal iktidarların yetkileri ve sorumlulukları içinde kalmaktadır.

Bütün bu konuları ele alırken, asıl önemli olan, «yeni ufuklara doğru giden» bir dünya da yaşadığımızı bilmemiz, «derinlemesine» bir anlayış göstermemizdir. Bu anlayışı gösterebilirsek, yaşımızın yıl toplamı çok olsa da «hâlâ genç», bu anlayışı gösteremezsek, yaşımızın yıl toplamı az olsa da «çoktan ihtiyarlamış» sayılırız. Bu

anlayışı göstermez de, «Bizim zamanımızda işler böyle değildi...» yollu, yalnız bizim hatırladığımız bir başka dönemin anılarını ve alışkanlıklarını yansıtmaktan öteye gitmeyen bir davranış takınırsak, sorunlar karşısında şaşkınlıktan, hayıflanmaktan öteye olumlu bir çözüm de düşünemeyiz.

Hızla değişen bir dünyada, hızla değişmekte olan bir toplumda, genç bir Başbakanı ve genç muhalefet liderleri olan bir ülkede, Üniversite öğrencilerine «çocuklar» gözüyle değil, yetişmekte olan «genç aydınlar» olarak bakmaya, onların - toplumumuzu da yakından ilgilendiren - sorunlarını, kaygılarını, kuşkularını, yakınmalarını anlamaya çalışmalıyız. Bu söylediklerimiz, öğrencilerin bütün isteklerinin, öne sürcekleri her talebin haklı olduğu, ya da bütün görüşlerini ve dileklerini paylaşmamız, ne derlerse hemen kabul etmemiz gerektiği anlamına da gelmemektedir. Önemli olan, haklı, akla yatkın olduğuna, Üniversiteyi ve Üniversite öğretimini geliştireceğine - öğretim üyesi ve öğrenci olarak - inanabileceğimiz isteklerde birleşebilmeleridir.

Gençler de, her durumda, kişiliklerini ve olgunluklarını gösteren bir davranıştan ayrılmadıkça, kendilerinin daha çok dinleneceklerini, daha etkili ve yararlı olacaklarını, kendilerine yarınlar için daha çok ve daha içten güveneceğimizi unutmamalıdırlar. Yarını için gençliğine güvenmiyen bir ulus, kime ya da neye güvenebilir?

Karşılıklı olarak bu anlayışı gösteremezsek, kolay ve haksız suçlamalarda bulunmak için, işaret parmağımızı birbirimize her uzatışımızda, öteki üç parmağımızın kendimizi gösterdiğini aklımıza tutmalıyız.